

*Q. D. B. V.*  
**BIGA**  
QVÆSTIONUM PHILO-  
SOPHICARUM,

*Quam*  
*In*  
*Famigeratissimâ Universitate Jenensi*  
Sub PRÆSIDIO  
VIRI  
*Amplissimi & Excellentissimi*  
**DN. JOH. CHRISTOPHORI**  
*Hundeshagen/ Logices ac Philosophiaæ*  
Primæ Professoris Publici longè  
celeberrimi  
PRÆCEPTORIS & PROMOTORIS  
sui ætatem devenerandi  
*Publicè ventilandam proposuit*  
AUCTOR & RESPONDENS.

**CHRISTOPHORUS PRÆTORIUS,**  
Latekatenensis Palæo-Marchicus.

---

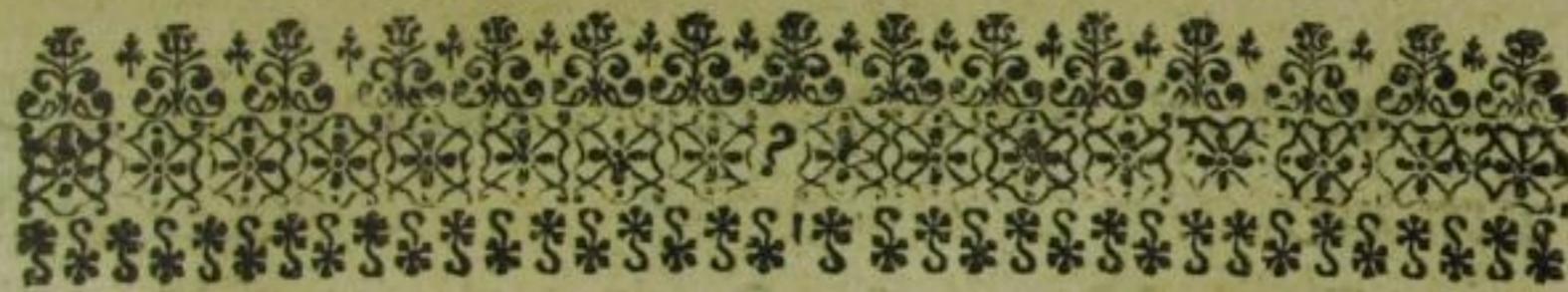
JENÆ,  
Typis SAMUELIS ADOLPHI MÜLLERI.

oll. diss. A  
32, 21

~~et. CANTAB. E.~~

SLUB  
Sächsische Landesbibliothek –  
Staats- und Universitätsbibliothek Dresden





# BIGA QVÆSTIONUM PHILOSOPHICARUM, Quæstio I.

*Quæritur, quodnam sit Principium Individuationis?*

§. I.

**V**aestio hæc omni non caret utilitate; nam per ventilationem ejus, cùm individui tūm quoque universalis, tanquam oppositi ejus, natura magis magisque elucescit. Imò per eam in cognitionem nostri omniumque aliarum rerum, circa quas per omnem vitam occupati sumus, deducimur. Individua enim sumus omnes, quotquot sumus; circa Individua cotidiè versamur, quicquid manus nostra tangit, quicquid pedes calcant, quicquid

A e

sensus

sensus nostri admirantur, id omne individuum est.

§. 2. Ut autem status controversiae eò melius formetur, prænotanda quædam veniunt. Et quidem (I.) Individuum Substantiæ materialis dupliciter posse considerari, primò, *in ordine ad nostram cognitionem*, quatenus scilicet illud à nobis mediantibus accidentibus, quæ ei inhærent, cognoscitur, corundemque beneficio ab aliis individualibus distinguitur. Deinde; *in se & simpliciter secundum naturam suam*, non consideratis simul accidentibus, quæ ei tanquam subjecto insunt. Hoc posteriori modo acceptum Individuum rursus dupliciter spectari potest ( $\alpha$ ) *materialiter*, sive quatenus sub tali vel tali specie continetur, ejusdemque essentiâ praeditum est. ( $\beta$ ) *formaliter*, quatenus scilicet individuum est & contradistinguitur Universali. Jam quando queritur de principio Individuationis, sive de eo, quid Individuum Substantiæ materialis constituat in es-

fr

se Individuali, Individuum accipi debet duobus posterioribus modis. Et ita quæstio *non est de eō*, quod nos deducat in cognitionem individuorum & per quid nos ea à se invicem distinguere soleamus; neq; etiam quæstio est de principiis, quæ individuum substantiæ materialis, materialiter consideratum, in esse suo constituant, sed de eo præcisè h. l. quæritur, quidnam individuum formaliter, i. c. quatenus individuum est, consideratum, in esse suo, nempe in esse individuali constituant, ei que largiatur hoc, ut sit à quâvis re, siue ejusdem, siue diversæ ab eâ, speciei sit, aliiquid numero distinctum.

§. 3. Quod autem de Individuo formaliter considerato h. l. unicè sermo sit, exinde patescit, quia si de principiis individuum materialiter spectatum, in esse suo constituentibus præsens controversia esset, Autores de principio Individuationis quæstionem hanc non formassent, sed de principiis, quæ hujusmodi individui essentiam, quam

A 3 cum

cum specie, sub quā continetur, communem habet, absolvunt. Jam verò omnes unanimiter consentiunt in eo, quod præsens quæstio sit de principio Individuationis. Unde etiam de alio, quām de Individuo, formaliter considerato sermo esse non potest. Nam individuatio, est abstractio Individui formaliter spectati. Eo ipso itaque, dum quæstio de principio Individuationis movertur, simul innuitur, non quæri de essentiâ individui aliter, quām formaliter, seu quatenus individuum est, considerati.

§. 4. Scholastici ferè omnes per vocem Individuationis potissimum duo intelligunt (1.) *differentiam numericam individorum*, sive hoc, quod unumquodque individuum sit aliquid ab omnibus aliis individuis numero distinctum (2.) *negationem* ḡ posse *predicari de pluribus*. In præsenti quæstione ferè omnes per vocem istam intelligunt prius, nempe differentiam numericam. Hinc Syarez disp. *Metaphys. V. s. III. n. 2. ita,*  
for-

format quæstionis statum: *Sensus ergo quæstionis est: quodnam fundamentum vel principium in reipsa habet differentia Individualis.* Ex quibus Svarezii verbis satis evidens est, quod quando de principio Individuationis quæritur, de nullo alio sermo sit, quam de fundamento differentiæ numericæ Individuum. Ut igitur quæratur, per quodnam principium una substantia materialis ab alterâ numero distinguitur?

§. 5. Porrò sciendum est, quod hic non quæratur, *de omnibus rebus singularibus, seu individualibus, quodnam sit illorum principium, sed saltim de substantiis & quidem compositis.* De accidentibus & substantiis simplicibus hic non agitur. Nam Substantiæ simplices, materia & forma, accidentia item & modi rerum, nulla habent principia individuationis. Ratio est, quia hæc eo ipso, quod hæc entitates quædam simplices sunt, principiis internis carent. De principiis vero externis non sumus solliciti.

§. 6.

§. 6. Postea notandum, quod, quamvis de principio externo quæstio intelligi possit, tamen plerumque h. l. solet tractari de principio interno. Sunt autem interna principia duplia: *Physica* scilicet, qualia sunt materia & forma; & *Metaphysica*, cujusmodi sunt genus & Differentia respectu speciei. Id quod in præsentiarum in controversiam venit, non est de principiis Metaphysicis intelligendum, sed *Physicalis*. Quemadmodum igitur species v. gr. homo, habet sua principia & causas internas, quæ sunt anima rationalis & corpus organicum; ita etiam de Individuo v. gr. de hoc homine quæritur, per quod tanquam principium physicum, sit hic homo.

§. 7. Variæ hinc sese offerunt sententiæ. Prima est, quando dicunt, principia Individuationis esse accidentia communia, non quidē unum aliquod, sed multa simul sumta. v. gr. esse filium Philippi Regem Macedoniæ, & Græciæ, esse talis vel talis staturæ. Hæc, inqui-

inquiunt, accidentia simul sumta esse principium Alexandri Magni, tanquam certi individui humani. Quam sententiam tribuunt Porphyrio, propterea, quod ille capite de Specie dixit, singulare illud esse, cuius accidentia simul collecta non possunt in aliquo alio reperiri.

§. 8. Sed hanc sententiam refutare non erit annosam arborem transplantare. Etenim Nullius substantiae principium internum sunt accidentia. Individuum substantiale, v. gr. Alexander, est substantia. Ergo Individui substantialis principia interna non sunt accidentia. Major probatur. Si enim dicamus, Substantiae principia interna esse accidentia, aut omnia dicemus esse accidentia, aut aliqua esse accidentia, aliqua vero substantias. Sed non illud, quia ex ambris accidentibus, non nisi accidens fit. Neque hoc, quia sic substantia esset. Ens per accidens; constaret enim ex accidente & substantia. Minor autem probatur, quia Species

cies & Individuum Speciei ad idem pertin-  
ent Prædicamentum. Ergò & Individu-  
um substantiæ est substantia.

§. 9. Nec est, quod ad autoritatem  
*Porphyrii* provocent, qui *individuum per*  
*collectionem accidentium definitissimum* videtur.  
Etenim ille *definitionem suam pro essentiali*  
*non vendicat, sed pro qualicunque descri-*  
*pitione.*

§. 10. Afii, præprimis nonnulli Scoti-  
stæ, statuere, principium Individuationis esse  
differentiam singularem formaliter ex natu-  
râ rei à communi naturâ distinctam, quam  
barbarò vocabulò *Hæcitatem* appellant.  
Verùm Differentia illa singularis non est  
principium Physicum, de quo jam solliciti  
sumus, sed Metaphysicum. Accedit huc,  
quod Differentia singularis à naturâ com-  
muni ex parte rei non distingvatur.

§. 11. Scotus II. sent. dist. III. qu. II.  
refert quosdam confugientes ad existentiam  
¶ per eam naturas communes fieri singulares  
statu-

statuentes. Quæ sententia etiam tribuitur à quibusdam Fonsecæ V. Metaphys. VI. q. II. Sect. I. At hanc quoque sententiam refutare non erit clavam ex manu Herculis cætorque-re; nam quæritur hîc ( $\alpha$ ) de principio physico; Existentia autem ad Metaphysicam spe-  
ctat. ( $\beta$ ) Quæstio est de principio, per quod individuum in esse individui constituitur; Existentia autem Individuum non constituit in esse individui, quia Existentia competit e-  
tiam Universalibus.

§. 12. Alii vero, inter quos est Thomas de Aquinò part. I. q. III. art. 3. quæst. L. art. 4. & rursus quæst. LIV. art. 3. aliisque locis plu-  
rimis; Capreolus in II. dist. 3. Paulus Soncinas VII. Met. quæst. 33. & 34. Cajetanus, statuunt principium individuationis substantiæ ma-  
terialis esse *materiam individualēm*, vel ut loqui amant, *materiam signatam*. Inter hos autem iterum nova oritur controversia, quid per materiam signatam Thomas voluerit in-  
tellectum? num videlicet illa materia ei di-

catur signata, quæ actu certa quantitati sive certis dimensionibus substāt? an verò illa, quæ potentiam proximam ad certam ac determinatam quantitatē habet? Prius adserunt Paulus Soncinas q.34. Franciscus Ferrariensis I. contra gentes cap. 21. & Capreolus l.cit. Alteri verò explicationi verborum Thome insīstunt Cajetanus de ente & Essentia c. II. quest. 5. Chrysostomus Lavellus V. Metaph. q. XV. & si qui plures.

§. 13. Sed miror, quod Viri docti reperti fuerint, qui nodum in scirpo quærētes, de mente Thome ullam moverint dubitationem, cum alibi satis clare significet, quod de materia signata, non posteriori, sed priori modo explicata, fuerit locutus. Posteriorem itaque explicationem, quippe quæ neque cum mente Thome neque cum veritate ullam habet convenientiam prius refutabim⁹.

§. 14. Sic autem assertio crit talis: *Materias, quatenus habet potentiam proximam ad recipiendam certam dimensionem, est principi-*

um

um Individuationis. Cujus sententiæ absurditas inde probatur: Quia si potentia illa proxima materiæ ad recipiendam certam quantitatem est principium Individuationis, seu substantiam materialem in esse individui constituit, sequitur, quod positâ illâ potentiatâ ponatur etiam substantia in esse individui & destructâ eâdem rursus destruatur esse ejus individuale. Posterius autem non fit. E. nec prius admitti potest. Consequentia est manifesta. Nam si potentia illa ullo modo Individuationis principium est, sine dubio erit illud, quod vulgo appellant *principium sive causam per emanationem*. Jam verò eorum, quæ per emanationem aliquid causantur, ea perpetuò est ratio, ut illis positis ponatur, iisque sublatis tollatur eorum effectus.

§. 15. Minor, quoad prius membrum,  
quod sc. positâ illâ potentiatâ proximâ non statim ponatur substantiam materialis in esse individui, confirmatur ex eò, quod positâ illa po-

B 3 tentia,

tentiâ , ne quidem ponatur ipsa substantia materialis, multò minus esse ejus individuale. Idque ostendemus rudi exemplo v. gr. materiæ sive luti, ex quo extrui debet aliqua maceris. Posito, quod materia ista in proxima potentia constituta sit ad recipiendam debitam macerici quantitatem , ideo tamen non statim ponitur maceris in esse individui, propterea, quod ipsa maceris nondum existit in rerum natura, sed adhuc extruenda est ; quomodo autem id, quod actu nondum existit, habebit esse individuale? involvit enim apertam contradictionem : *habere individui essentiam, nondum tamen existere in rerum naturâ.*

§. 10. Posterius Minoris membrum , quod sc. *destructa illa potentia proxima ad certam quantitatem recipiendam, non statim etiam destruatur esse individuale substantia materialis*, probant nonnulli ex eò, quia substantia materialis hoc ipso esse suum sortitur, dum potentia illa destruitur : imò naturaliter

ter alio modo constitui non potest, quām  
per potentiae illius destructionem, id quod e-  
vinci posse a junt ex ipsa potentiae passivae  
proximae natura. Ad hanc enim duo requi-  
runtur, (1.) absentia formae in eam introdu-  
cendae. (2.) aptitudo ad illam recipiendam &  
quidem talis, quae nullā amplius indiget ma-  
teriae dispositione. Jām quando quantitas  
illa, ad quam concipiendum materia proximam  
potentiam habebat, actu in materiam  
introducitur, & substantia materialis in esse  
suo constituitur; eo ipso cessat potentia pro-  
xima in materiā; ratio est: quia prius requisi-  
tum ejus per introductionem Quantitatis e-  
vanescit. Quāndiu autem potentia proxi-  
ma materiae manet salva, & per introduc-  
tionem Quantitatis non destruitur, tamdiu eti-  
am substantia materialis produci non potest,  
multò minùs constitui in esse individuali.  
Nam omnis substantia materialis suam cer-  
tam Quantitatem habet; absente itaque illa,  
& in materiam, proxime ad eam dispositam,

OLP E

non-

nōndum introductā, substantia ipsa esse su-  
um sortiri nequit. Patet itaque, quod destru-  
cta potentia materiæ proxima, non statim et  
iam destruatur esse individuale substantiæ  
materialis, & per consequens illa hujus Indi-  
viduationis principium esse non possit.

§.17 Deinceps contra sententiā præfectā ita  
argumentantur: *Si materia non est hæc nume-  
rò, nisi quatenus actione agentis potentia pro-  
xima est capax hujus vel illius quantitatis, se-  
quitur necessariò, ut quoniam juxta sententi-  
am Thomistarum, materia in qualibet gene-  
ratione est capax nova numero quantitatis,  
qua novam formam substancialē consequi-  
tur, in qualibet generatione non sit eadem nu-  
mero materia, ac proinde non eadem maneat  
in regenita, qua fuit in corrupta. Sed conse-  
quens est absurdum. E. & antecedens. Con-  
sequentia per se clara est. Absurditas autem  
consequentis inde probatur, quia isto pacto  
non daretur idem commune subjectum, in  
quo terminus ad quem succederet termino  
à quo*

à quò, id est, forma privationi, quod tamen est principium apud omnes Physicos receptissimum.

§. 18. Denique hoc quoque argumentum urgeri solet contra prædictam sententiam : *Quicquid prius respicit hanc formam sive formam singularem, antequam respiciat hanc quantitatem, illud est singulare, antequam respiciat hanc quantitatem.* Sed materia respicit prius hanc formam, seu formam singularem, antequam respiciat hanc quantitatem. Ergò materia est singularis, antequam respiciat hanc *Quantitatem*. Ergò per consequens non est singularis, quatenus respicit hanc quantitatem, sive quatenus est capax hujus Quantitatis. Sicuti cum Petrus sit homo, antequam sit visibilis, non est homo, quatenus est visibilis. Minorem probant exinde, quia omnis actus singularis præexigit potestatem singularem. Jam hæc forma sive forma singularis est actus singularis. Ergò præexigit potentiam singularem.

C

Quæ

Quæ potentia nulla alia est , quām potentia  
materiæ sive ipsa materia. Necesse ergò est,  
potentiam materiæ sive ipsam materiam esse  
singularem, antequam respiciat hanc quanti-  
tatem. Debet enim esse singularis, ut respi-  
ciat hanc formam, aliás non quilibet actus  
præexigeret potentiam singularem. Quo-  
niam igitur respicit hanc formam, antequam  
respiciat hāc quantitatem, sequitur, quod sit  
singularis, antequam respiciat hanc Quantiti-  
tatem.

§. 19. Nec est, ut dicant, hīc intelligi  
materiam actu quantitate affectam. Quod  
falsum est; Nam Ens per accidens non potest  
esse principium intrinsecum substantiæ, vel  
individui substantialis , sed materia, ut est  
quanta, est ens per accidens. Ergò materia,  
ut est quanta, non potest esse principium in-  
trinsicum individuationis. Major exinde  
clara est, quia nullum, quod in se intrinsecè  
includit accidens, potest esse principium in-  
trinsicum substantiæ. Ergò nec id, quod in-  
trin-

trinsecè accidens includit, potest esse principium intrinsecum Individui substantialis. Jam autem ens per accidens includit accidens, cum constet ex substantiâ & accidente. Ergò.

§. 20. Vera tandem sententia est, quod Principia Individuationis substantiæ compositæ sint *hæc materia*, *hæc forma*, v.gr. principia Petri, tanquam substantiæ compositæ singularis sunt hoc corpus, tanquam materia, & *hæc anima*, tanquam forma. Quæ adsertio probari potest h.m. *Si materia & forma in Universali constituunt substantiam compositam in Universali*, v.gr. *vel animal vel corpus*, sequitur, quod *materia & forma in singulari*, s. *hæc materia & hæc forma constituant substantiam in singulari*; Antecedens est verum E. & consequens. Hoc autem non est ita concipiendum, quasi materia & forma in singulari sint diversa à materiâ & formâ in Universali, in reipsâ enim unum sunt, & saltim quoad nostrum concipiendi modum differunt.

C 2

Quæstio

## Quæstio II.

Quæritur, an tres sint hominis partes, Corpus, Anima & Spiritus?

¶. 1.

Non parum sapere sibi videntur illi, qui, ut ostendant ingenii sui acumen & vanam quandam apud populares gloriolam captent, nova dagmatum monstra effingunt & studiosæ juventuti obtrudunt. Inter hos referre volunt Doct. Joach. Lutkemannum, qui præter duas partes essentiales hominis, ad huc aliquid aliud essentialiter requirat ad constitutionem hominis, & quidem substantiale quid, ob cujus absentiam homo non sit homo. Sed conqueritur de injuriâ sibi illatâ, & mentem ita declarat, à se præter animam & corpus non requiri partem tertiam hominis, sed utriusque modum, sc. unionem, quæ ab utroque realiter differat, quamvis tantum modaliter. Vide ejus diss.

phy-

*physico-Theol. de verò homine, in prefatione  
ad Lectorem.*

§. 2 Aliter *Valentinus VVeigelius*, qui hunc errat errorem, tres esse partes essentiales hominis, *corpus*, *Spiritum & Animam*. *Corpus* esse elementare & ex terrâ suam trahere originem, spiritum ex sideribus, animam à DEO esse suum habere. In resolutione itidem duas esse interitui obnoxias, *corpus* sc. quod sepulturâ conditur, & in terram revertit; *Spiritum*, qui quamvis factâ dissolutione confessim non intereat, sed post fata etiam hominibus sese conspiciendum exhibeat, tandem tamen à sideribus & Astris, à quibus esse acceptum tulit, iterum consumatur & distruatur. *Anima* autem auctori suo DEO reddatur. Ab his non abludit *Johan. Amos. Comenius*. in Syn. phys. ad lumen divinum reformatâ c. XI. §. 2. 3 4. dicens : *Componitur homo ex tribus, corpore, Spiritu & animâ. Corpus humanum ex elementis est conflatum, aquæ ut bruta, Spiritus humanus ex Spiritu*

mundi , sed anima seu mens à D EO est.  
Corpus organum & habitaculum Spiritus, Spi-  
ritus vero organon & habitaculum animæ &c.

§. 3. Potissima fundamenta ex Scriptu-  
ra S. de promunt : præcipue urgent illud i.  
Thess. §. 23. ὁ λόγος οντοῦ μῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυ-  
χὴ καὶ τὸ σῶμα αἱμέμπτως τηγενθεῖν, i. e. inte-  
ger velter Spiritus & Anima & corpus ser-  
tur in culpa. Quò refertur i. Cor. 14. 14.  
Deinde provocant ad Spiritum mundi Uni-  
versalem, dicentes. *Corpus habemus ex ele-  
mentis conflatum aquè ut bruta ; Spiritum  
habemus ex Spiritu mundi, aquè ut illa :* Sed  
*anima seu mens ex D EO est.* - Illud circum-  
ferimus mortale , illum dissipabilem ; hanc  
vero persistentem etiam extra corpus.

§. 4. Adducunt insuper experientiam  
& operationes, quæ nec corpori nec animæ  
adscribi possunt. E. tertiae parti , inquit,  
nempe Spiritui adscribendæ erunt. Refe-  
runt cadaver hominis occisi ad homicidæ  
præsentiam etiam post dies ad menses, imò  
annos

annos aliquot sanguinem stillare, sicut exemplum recitatur ex Gulartio, quod in Daniâ manus occisi hominis amputata atque in carcere suspensa & arefacta post totum decenium sanguinem stillando occisorem prodiderit. Rationem reddunt hanc, quod Spiritus hominis occidendi injuria irritatus, quando cum sanguine jam funditur, in vindictam velut sese effundendo transfiliat in ipsum occisorem. Unde fieri dicunt, ut cum in cadaver accedit (præsertim si tangere id aut intueri jubeatur) quicquid Spiritus in cadavere est reliquum, cum vehiculò suo sanguine in occursum Spiritui per sympathiam sese proripiat.

¶. 5. Sed ipsa scriptura huic sententiæ reclamat, quippe quæ duas tantum hominis partes agnoscit, sic Eccles. 12. 7. dicitur.  
*Et revertatur pulvis in terram, unde erat, Et Spiritus redeat ad D Eum, qui dedit illum.*  
Per pulverem corpus intelligi in confessore est; per Spiritum autem animam significari

ri patet ex eō, quod dicitur ille ad DĒUM redire & extra corpus subsistere, quod non nisi animæ rationali convenit. Sic Matth. 10. 38. dicitur. *Nolite timere eos, qui occidunt rō Σῶμα corpus, τὴν ψυχὴν animam autem occidere non possunt: timete autem eum, qui potest καὶ ψυχὴν καὶ rō Σῶμα Ἐς corpus Ἐς animam perdere Ἐς c.* Enduas hominis partes, corpus & animam ex ipsius Christi, ore.

§. 6. Ad dictum ex 1. Thess. 5. 23. desumptum respōdetur, quod Apostol⁹, sollicit⁹ sit de isto Spiritu, quem prædicatione verbi acceperunt. Aliud nihil hīc Spiritus, quam agitationem Spiritus sancti notat, quā homo regeneratur & vivit & ambulat Spiritu. Ne extinguatis Spiritum, ait ibidem. Ubi profecto non tertiam hominis partem inteligit. Hæc enim non tollitur salvō homine.

§. 7. Posterior locus ex 1. Cor. 14. 14. planè alienus est. Certo enim certius est, vocem πνεύματος pro Spiritu vel vitali vel animali in illō accipi non posse. Num enim  
veri-

verisimile est, illis Spiritibus, quos in animatos plerique dicunt, qui que intelligentiae expertes sunt, precationem & γλώσση λαλῶν i.e. peregrino idiomate loqui, ut communiter illud explicant, tribui? Cur non & brutisdem tribuit, quibus iidem insunt Spiritus? fatemur, dari diversas loci interpretationes, sunt quidam qui πνεῦμα accipiunt pro donis Spiritus sancti; quidam pro voce; alii pro intentione, & si forsitan opiniones inveniantur plures: qui autem de Spiritu, parte hominis essentiali ab animâ & corpore distincta, explicuerit, hactenus fuit nemo, & totus contextus arguit, sine insigni absurditate ad illum sensum verba hæc trahi non posse.

§. 8. Nec quicquid efficaciam habet, quod uberioris confirmationis gratiam de Spiritu mundi adjungit. *Corpus*, inquiunt, *habemus ex elementis conflatum, & què ut bruta quod conceditur. Spiritum*, pergunt, *habemus ex Spiritu mundi, & què ut illa*, Resp. hoc est, quod negamus. Certè locus Gen. 1. 2.

D

per

pro Universali illò Spiritu mundi nihil facit,  
ceu Theologi pluribus docebunt. Opinio  
autem de Spiritu mundi ortum traxisse vide-  
tur ex Ethnicorum fabulis, quas & ipsi ex Scri-  
ptura malè intellecta hauserunt.

§. 9. Ad illa, quæ ex Experientia de-  
sumuntur, in genere respondetur, pleraque  
esse *supernaturalia*, *occulta*, quorum causæ  
nos latent ; *incerta*, ut ad probandum no-  
vum hominis principium in Scientia Physica  
non sufficiant. Naturalem esse stillationem  
sanguinis ad homicidæ præsentiam, etiamsi  
post decem annos acciderit, & ab occisi ho-  
minis Spiritu in homicida hærente causati,  
dum admotus cadaveri Spiritum intus laten-  
tem evocat cum suo vehiculo sanguine, per-  
suadere nobis conantur exemplo de manu  
amputata, arefacta & in carcere suspensa,  
quod post integrum decennium ad homici-  
dæ præsentiam sanguinem stillarit, quod U-  
zenhovij in Dania accidisse scribunt. Ve-  
rū si naturale hoc est, dicat mihi quis,  
cur

cur non semper hoc fiat, & s<sup>e</sup>p<sup>e</sup> fallat, ut  
etiam quidam ex Jureconsultis pro certo &  
infallibili signo id admittere nolint: deinceps  
reddat mihi quispiam rationem, quomodo  
pertot annos Spiritus ille extra materiam su-  
am incolunis servari potuerit. Et deni-  
que demonstret, quomodo in manu arefacta  
& per decein annos in carcere suspensa pos-  
sit naturaliter conservari sanguis, ita  
ut ad homicid<sup>e</sup> præsentiam  
evocetur.

## T A N T U M.

*Eximio atque Literatisimo*

Dn. CHRIST. PRÆTORIO,

Phil. & SS. Theol. Cultori

*strenuo,*

Amico & Auditori dilecto

*s. p. d.*

JOHAN. CHRIST. Hundeshagen/

Prof. Publ. Ordin.

*St Labor, Ars, pietas quenquā fecere celebrem;*

*T<sup>e</sup>facent certos perger: perge viam.*

*D<sub>2</sub>*

Non

**N**on te torpor habet deses, non pocula versas  
Prætori assidu⁹, sed monumēta Sophūm.  
At teneris, ut cœpisti, sic pergit faustē:  
Infractum studium dignabreba manent.

*Hac Pereximio Domino AUCTORI Fautori atque  
Amico suo honoratissimo de insigni eruditionis  
specimine gratul. scrib.*

M. Christianus Grubelius.

---

**D**um Sophia scandis, PRAE-  
TORI!

docta theatra  
Ingenii monstras munera rara  
Tui.

Perge viam, largas magnocum fœ-  
(nore

messes

Spondeo, successus prosperet alma  
Trias!

*Pauculū hisce Eximio, & Clari Docto Dn. Respon-  
denti, Fautori & Amico meo utidilecto ita  
multūm honorando ex animo applaudo*

M. Henricus Matthias à Broke;

Pythagorae multis arrident dogmata muti,  
Dum Marte nil scribunt suô,  
Diecere nilque solent.

Euge! facis longè, *PRAETORI*, rectius istis,  
Qui rara signas lemmata,  
Ponte Sophumque probas.  
Unde Sophia Tuis applaudit nisibus imis,  
Minisque dextrô pollice  
Acribus usque favet.

Per Eximio Dn. Auctori,  
Amico per veteri  
amicâ m. & m. gratulab:  
haec scripsi

Johannes Poelizius. P.L.C.

---

Wenn kaum die Rothin sich mit ihrem Gold geschmücket;/  
Aus ihrem Ophir her was näher kam gerücket ;;  
Wenn kaum der Silbertau die Perlen weggeschendet;  
Und nur die Nacht-Eatern ihr Silber weggesendet;/  
So sah man deinen Fleiß mit allen Künsten prangen/  
Den Mäusen nachzugehn war stetig dein Verlangen ;;  
Jetzt zieht dich Fama auch mit ihrem Glanz hervor  
Und hebt deinen Geist hoch aus dem Staub empor.  
Nun sieht dein Herr *P A T R O N* Den du mit Lob erhoben;  
Auch deinen muntern Fleiß ; Ob schon der Neid mit toben;  
Bei diesem Edlen Held wollt räuben deine Kunst.  
So kost ihm doch zurück dein Fleiß und hohe Kunst.

Item

Ich las das Lästermaul den Neidhard sich verstecket  
Ein solcher hoher Fleiß der macht ihm ein Schreden;  
Fahr ferner also fort mit deinem eyffern Fleiß  
So wird die Altemarek dir ferner geben Preis.

Mit diesem Wenigen Reimfase wolte dem Herrn  
Auctori, seine unauffhörliche Schuldigkeit  
aus willigen Händen bezeugen

**JOHANNES MARPURG,**  
L. L. Studiosus; Schusensis  
Palæo-Marchicus.

## Auto Schediasmation

Cabbala Hexagonalis ducta  
Arithmologico - Anagrammaticum.

8930.

6158.

2386.

**CHRISTOPHORUS PRAETORIUS LATCAT.**

*examus sim emergit,*

(17474.)

1485. 3476. 1. 4207. 4065 1576. 2664.

Non. Procul. A. Proprio. Stipite. Poma. Cadunt.

*αυτογραμμα.*

(17474.)

**E**st verum verbum, vulgus quod gestat in ore:  
Non. Procul. A. Proprio. Stipite. Poma. Cadunt

Id Tua, PRAETORI, mentis solertia, primae.

Dum Sophiae penetras dogmata culta, probat.

Vera Tuq quondam JOVÆ documenta Parenti,

Arcana & Sophies nota fuere satis.

Hinc sanctæ primam Sophiae cum jūngere discis,

Nemo Tuq similem Te negat esse Patri.

*Quod*

Felicissimo Dn. Auctori, Conterraneo &

Amico suo auro non contra caro

ἐκ τῆς παραχρῆμα L. M. Q. fundeb.

**JOHANNES - HENNINGIUS,**

*Heho, Heptas, Pelianus,*

**M**acte bonis animi, scandis quod  
pulpita docta  
Et Meta-per-physicos exspatia-  
ris agros.

Perge ita, sic Magnus capiet tot læta  
Patronus,  
Palladis atque geres pulcra bra-  
bea, precor.

**JOHANN Lüdkeſel**  
Sollquellä Marchicus.

---

**G**ö kommt nun auch an Tag / Dein wehrter Freund / und  
blicket /  
Wie Zitans-Straal/ hervor dein Fleiß und Müh/beglücket  
Mit Seegen aus der Höh'/ in dem dein fluger Mund  
Löst springe Fragen auf / nicht sonder festem Grund.  
Fahr hurtig also fort/ auf daß man möge spürer/  
Wie wohl es angelege/was/dich recht anzuführen/  
Wird mildiglich gereicht von Adelicher Hand:  
Die seß' auch einſten Dich in Ehren-vollen Standt.

Dieses schlechte ſchze glückwünschend ſeinem  
vielgeehrten Herrn, Stubengesellen und  
Freunde zu Ehren

**Erhardus Degen, S.S. Theol. St.**  
Ficht: Misnicus.

Wenn Künste/Geschicklichkeit/ Tugend sich paaren  
Er sieht man die Früchte in blühenden Jahren;  
Wenn stetigs studieren beharrender Fleiß  
Erheben : so geben sie billig dir Preis  
Schreit ferner erlange die Stufen der Ehren /  
Beglücke dein Vaterland künftig mit Lehren /  
Begränze mit Tugend die Jugend/ mein Freund/  
Dich wünsch' Ich als welcher es brüderlich meint.

Johann Christoph Ullrici, LL.St.  
Pirnensis Misnicus.



Coll. Disc. A 182, misc 21.